

2022 – DOSARELE PATRIMONIULUI (CVI):

în Transilvania domină viclenia, înșelăciunea și intriga? - scopul vieții!
- este pădurea tânără cu stejarii ei bătrâni? - creează-ți propria ta Biblie!

2022

Jean Calvin predă 1564 mărturisirile de credință Credo 1509

Anul rugăciunii și sfinților isihasți

Dosarele patrimoniului (CVI)

1786 Biserica Reformată

Ne naștem crezând!
scopul vieții nu este să fii fericit?
Transilvania este o țară în care domină viclenia, înșelăciunea și intriga ...
Problemele dintre națiuni nu vor înceta? monument sobru

Der Junge Wald - Da! Monarhule, ea este ca tine, tânără în ani, dar bătrână în înțelepciune!

Cel mai faimos reformator al timpului său a fost Calvin, la mijlocul sec. al XVI-lea oficializându-și „mărturisirile de credință” ca adevărate documente constituționale, pentru a defini creștinismul reformat. Termenul de „Cred religios” își are originea în latinescul „Credo”, fiind sinonimul pentru credință, sintetizat cel mai sugestiv de filosoful și poetul **Ralph Waldo Emerson** (1903-1882): „Ne naștem crezând. Un om produce mere ca un copac” („Închinarea”, Conduita vieții). Marele eseist american este autorul multor cugetări, puțin cunoscute astăzi: «Scopul vieții nu este să fii fericit. Este acela de a fi de folos, de a te comporta onorabil și a fi plin de compasiune și de a schimba ceva în lume prin faptul că ai trăit - și ai trăit cum trebuie. - Numai când este întuneric poți vedea stelele - Este așa de rău să fii înțeles greșit? Pitagora nu a fost înțeles. Socrate, Isus, Luther, Copernic, Galileo și Newton au fost neînțeleși. Asta se întâmplă oricărui spirit pur și înțelept care s-a întrupat vreodată pe pământ. Pentru a fi măreț trebuie să ai o doză de neînțeles. - Creează-ți propria ta Biblie. Selectează și colectează toate cuvintele și expresiile care în lecturile tale au avut efect precum explozia unei trompete».

O primă descriere a bisericii reformate, înscris pe lista monumentelor istorice de interes național, am regăsit-o într-unul din puținele ghiduri, elaborate de specialiști în domeniu: „*Ghid de oraș*”, autori Alexandru Avram, Vasile Crișan (1983): «... **Biserica**, inaugurată la 26 noiembrie 1786, se prezintă ca un monument sobru. Are o fațadă îngustă, marcată de un portal simplu, cu

un ancadrament de piatră. Singurele elemente care ritmează fațada sînt pilaștrii ce susțin antablamentul format din arhitravă, friza de triglife sprijinite pe clopoței și o cornișă cu denticuli. Deasupra se ridică un turn zvelt, nedecroșat. Interiorul, la fel de sobru (sobrietate impusă și de canoanele cultului), ne oferă imaginea unei biserici-sală cu absidă. Pereții sînt marcați doar de pilaștri dublați care susțin antablamente identice cu cele din exterior. Bolta este semicilindrică, susținută cu arce dublouri. În axul altarului este plasat un amvon cu baldachin decorat cu motivele aurite ale unor draperii și ghirlande de trandafiri. În partea de vest a bisericii, orga este amplasată pe o tribună susținută de doi stîlpi masivi».

În lucrarea „**SIMBOLURI ÎN BISERICA REFORMATĂ DIN SIBIU**” - autor Stefan Zs. Keresztes (sursa bibliografică: Bela Takacs, *Simboluri biblice în arta reformată maghiară*, Budapesta, 1986) putem descoperi interpretarea unor elemente și dotări, ce se regăsesc și în biserica reformată sibiană: «**Amvonul și fața de masă a așa numitei „Masa Domnului”** sunt brodate cu **litere purpurii - aurii** care este culoarea veșmântului împăraților romani. Din această cauză îl privim pe Isus Hristos ca pe un rege, singurul Domn al Lumii. În limba maghiară cuvântul „**purpuriu**” înseamnă pe lângă sensul de bază și o țesătură foarte fină. În anul 1899 tot pe o mătase purpurie a brodat d-na Borosjeno Dr. Gabor Boros un frumos citat din Biblie. Tapițeria de 3 m lungime și 1,5 m lățime este decorațiunea zidului de lângă amvon. **Orga** este un instrument muzical de neînlocuit al bisericii, este amplasată în partea opusă a amvonului, asigurând omogenitatea acustică a interiorului. Între preot, organist și credincioși se formează o comunicare continuă în toate fazele liturghiei, care alternează cu predica și cântecele religioase, acompaniate de orgă. **Prima orgă**, într-o stare avansată de distrugere, a fost cumpărată în anul 1789 de către Farkas Banffy de la Biserica Evanghelică din Sibiu, pe care după renovare a donat-o bisericii reformate. În anul 1857 meșterul organist din Târgu-Mureș, Janos Szabo a reconstruit-o complet. Forma finală existentă și azi se datorește lui Janos Mesnyi, care i-a dezvoltat și mărit registrele. **Simbolul sferic de pe turn și coama acoperișului/ tamburul/** este tipic protestant, fiindcă reformații nu folosesc crucea pentru decorarea turnului și nici pe mormintele protestante nu se aplică. **Orologiul turnului**, funcțional, este un decor exterior important. Sistemul din interior mișcă pendulele din cele patru laturi ale turnului, astfel încât din fiecare punct al orașului se poate vedea ora exactă. În turnul bisericii reformate sunt amplasate două **clopote**. După înscricție clopotul cel mare are 300 de kg, a fost făcut în turnătoria lui Oszkar K. Klein în 1828. Cel mic de 180 de kg este donația contelui Andras Bethlen din anul 1780. Pentru a dobândi efecte sonore mai bune, în anul 1886 la atelierul lui Antal Novotny din Timișoara a fost turnat din nou, cu creneluri pe partea superioară de forma literei S, pentru o mai bună sonoritate. Naționalizarea imobilelor (Școala reformată și locuința reformată din str.Tribunei și a bunurilor imobile - cărți, potire - din anul 1948) a dat o mare lovitură spirituală dar și financiară comunității reformate din Sibiu ...».

Prof. univ. dr. Angelika Schaser (Universitatea Hamburg) este autoarea unei lucrări importante pentru cunoașterea cauzelor apariției Edictului de Concivilitate și a curentului reformator (demarat în sec. al XVIII-lea): „**Reforme Iozefine în Transilvania și urmările lor în viața socială**” (Germania - 1989; Sibiu - 2000). În lucrare se publică o notă a Consiliului de Stat, elaborată în vederea călătoriei împăratului (în 1773), din care reiese situația explozivă existentă

- în acele vremuri -, în această țară: «„**Transilvania este o țară în care domină viclenia, înșelăciunea și intriga și fiecare parte, fără considerații pentru bunul mers general, este interesată numai de succesul și ascensiunea proprie pentru a motiva prăbușirea celuilalt**: situații care sunt un rezultat al modului de organizare internă a țării și care nu vor fi ușor de înlăturat cât timp continuă să existe această stare”. Conte Hatzfeld considera că „**înlăturarea deosebirii între națiuni** este singurul mijloc pentru a alunga, într-o măsură oarecare, **spiritul neliniștii și al invidiei din Transilvania**. Înfăptuirea acestui deziderat va întâmpina greutăți la tot pasul. Numai că acestea nu vor fi de neînving”. Hatzfeld l-a propus pe Brukenthal, cu executarea acestui plan. Peste trei ani, consilierul Curții, contele Mihai Kornis, a înaintat un memoriu pe această temă, mizând pe faptul că va întruni sufragiile împăratului. Kornis (...) un nobil catolic, descendent dintr-o familie de magnați maghiari binecunoscută, a ajuns în anul 1773 la Sibiu o dată cu Iosif al II-lea, producând asupra monarhului o impresie deosebită. Din prezentările verbale făcute de Kornis împăratului, relativ la situația din Transilvania, o frază s-a întipărit adânc în mintea suveranului: „**Problemele dintre națiuni nu vor înceta atât timp cât nu vor deveni cu toții transilvăneni**”. Angajamentul lui Kornis în privința concivilității nu pare a fi fost într-un totu dezinteresat. Pe lângă animozitățile obișnuite maghiaro-săsești, Kornis a fost nevoit să accepte și refuzul magistratului sibian la cererea sa de a cumpăra o casă în apropierea satului Turnișor».

În „*Istoria Silviculturii Sibiului*”, autorul - pădurarul Franz Binder -, relatează un dialog memorabil, ce ar trebui cunoscut de către toți sibienii. Într-una din vizitele împăratului Iosif al II-lea, vizitând Dumbrava Sibiului (der Junge Wald) și văzând stejarii seculari, l-a întrebat pe primarul Sibiului, care-l însoțea: «*Este pădurea tânără cu stejarii ei bătrâni?*». Primarul ar fi răspuns, supus și măgulitor: «„Ja! Ja! Monarch, dir ist er zu vergleichen, an Jahren jung, an Weisheit aber alt”- „*Da! Da! Monarhule, ea este ca tine, tânără în ani, dar bătrână în înțelepciune*”».

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2022-dosarele-patrimoniului-cvi-in-transilvania-dominant-viclenia-inselaciunea-si-intriga-scopul-vietii-este-padurea-tanara-cu-stejariei-ei-batrani-creaza-ti-propria-ta-biblie-164500.html>

În: Tribuna, 19 mai 2022